USNESENÍ

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Jaroslava Vlašína a soudců Mgr. Radovana Havelce a JUDr. Tomáše Rychlého v právní věci žalobce: **A. K.**, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 936/3, Praha 7, o přezkoumání rozhodnutí žalovaného ze dne 13. 1. 2020, č. j. OAM-62/ZA-ZA11-ZA08-2019, o kasační stížnosti žalovaného proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 9. 2. 2022, č. j. 32 Az 10/2020 - 49,

takto:

I. Kasační stížnost **se odmítá** pro nepřijatelnost.

II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

[1] Včas podanou kasační stížností napadl žalovaný v záhlaví uvedený rozsudek Krajského soudu v Brně (dále jen „krajský soud“), jímž bylo zrušeno jeho výše specifikované rozhodnutí ze dne 13. 1. 2020. Tímto rozhodnutím žalovaný zamítl žádost žalobce o udělení mezinárodní ochrany podle § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu (dále jen „zákon o azylu“). V souvislosti s posouzením této věci je nutné zmínit, že žalobcova žádost podaná dne 17. 1. 2019 o udělení mezinárodní ochrany byla druhá v pořadí. Žalobci byla v minulosti rozhodnutím žalovaného ze dne 12. 1. 2007, č. j. OAM-1064/VL-19-L06-2005, udělena mezinárodní ochrana ve formě doplňkové ochrany podle § 14a zákona o azylu, která mu byla postupně prodlužována. Rozhodnutím ze dne 17. 10. 2018, č. j. OAM-1064/VL-19-ZA18-PD7-2005, které nabylo právní moci dne 5. 11. 2018, však bylo poslední řízení o žádosti o prodloužení doplňkové ochrany podle § 25 písm. d) zákona o azylu zastaveno.

[2] Krajský soud své rozhodnutí odůvodnil tím, že se žalovaný dopustil pochybení při hodnocení aktuální situace v Běloruské republice. Nereflektoval totiž některé podstatné údaje v podkladových informacích o stavu ochrany lidských práv v této zemi, jež byly obsaženy ve spise. Obava žalobce, že se o něj bude vzhledem k jeho dřívějším aktivitám (pomoc opozici prostřednictvím kopírování protivládních letáků a přenášení tiskovin a peněz od litevské hranice) zajímat běloruská policie, byla podle krajského soudu oprávněná. Žalovaný tak podle krajského soudu nedostatečně posoudil žadatelovu obavu,

že se po návratu do své domovské země stane terčem policejní zvůle, přičemž bylo třeba posoudit jeho činnost na území Běloruské republiky. Krajský soud rovněž nad rámec uvedeného poukázal na předchozí rozhodnutí žalovaného, kterými udělil a následně prodlužoval žalobci doplňkovou ochranu; žalovaný proto měl pečlivě odůvodnit, proč tentokrát žádnou z forem mezinárodní ochrany neudělil, a prokázat, že v zemi původu došlo k zásadní změně bezpečnostní situace. To se žalovanému podle krajského soudu nepodařilo, přičemž je podle něj pravděpodobné, že se po jeho návratu do vlasti budou o žalobce zajímat běloruské orgány. Krajský soud při svém rozhodování dále přihlédl k obecně známým skutečnostem a aktuálnímu stavu v Běloruské republice, především poukázal na prezidentské volby uskutečněné v srpnu 2020, jakož i zatčení opozičního novináře, který letěl přes běloruský vzdušný prostor do Litvy. Tyto skutečnosti podle krajského soudu nasvědčují obecnému zhoršení ochrany lidských práv v Běloruské republice. Krajský soud tak žalovaného zavázal, aby v dalším řízení zhodnotil aktuální situaci, která nastala v Běloruské republice po prezidentských volbách v roce 2020 a shromáždil k tomu relevantní informace. Podle krajského soudu bylo třeba především prověřit, zda běloruské orgány evidují žádosti svých občanů o mezinárodní ochranu a jaký za to hrozí postih, neboť tato otázka byla v napadeném rozhodnutí žalovaného vypořádána pouze formalisticky.

[3] Kasační stížnost podal žalovaný (dále jen „stěžovatel“) z důvodů podřaditelných pod § 103 odst. 1 písm. a) a d) soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“). Stěžovatel má za to, že vzhledem k dlouhému časovému odstupu nelze v případě žalobce hovořit o dostatečné intenzitě pronásledování. Ohledně odkazu krajského soudu na nutnost zohlednit předchozí doplňkovou ochranu uvádí, že předmětem nyní posuzované věci bylo zcela nové řízení, nikoliv prodloužení původní doplňkové ochrany. Stěžovatel sice připouští, že stav dodržování lidských práv není v Běloruské republice na požadované úrovni, nicméně žádost žalobce byla posouzena individuálně. Ohledně nebezpečí represe žalobce z toho důvodu, že byl žadatelem o mezinárodní ochranu, stěžovatel konstatoval, že české správní orgány neposkytují těm běloruským jakékoliv informace o žádostech o udělení mezinárodní ochrany. Není znám ani jeden případ postihu bývalého žadatele o mezinárodní ochranu. V této souvislosti zdůraznil, že znevýhodňování není pronásledování. Podle názoru stěžovatele žalobce nijak neprokázal, že běloruské orgány jsou obeznámeny s jeho žádostí o mezinárodní ochranu. Požadavek krajského soudu obsažený v jeho závazném právním názoru, aby stěžovatel zjistil, zda běloruské orgány evidují žádosti svých státních příslušníků o mezinárodní ochranu, je podle něho nerealizovatelný. Na závěr dodal, že žalobce se demonstrací proběhlých v roce 2020 na území Běloruské republiky neúčastnil a není členem opozice; z Běloruské republiky v roce 2005 vycestoval legálně a bez problémů.

[4] Přijatelnost kasační stížnosti pak dle názoru stěžovatele vyplývá z toho, že krajský soud se dopustil zásadního pochybení při posouzení právní otázky. Podle něj nemají závěry krajského soudu dostatečnou oporu v zákoně a má za to, že je jeho krajským soudem zrušené rozhodnutí přezkoumatelné.

[5] Dříve, než mohl Nejvyšší správní soud přistoupit k vypořádání kasačních námitek, musel posoudit otázku přijatelnosti kasační stížnosti. Podle § 104a odst. 1 s. ř. s. jestliže kasační stížnost ve věcech, v nichž před krajským soudem rozhodoval specializovaný

samosoudce, svým významem podstatně nepřesahuje vlastní zájmy stěžovatele, odmítne ji Nejvyšší správní soud pro nepřijatelnost.

[6] Podle usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39, „[p]*řesahem vlastních zájmů stěžovatele (který ve věcech azylu jedině vede k meritornímu projednání kasační stížnosti), je jen natolik zásadní a intenzivní situace, v níž je - kromě ochrany veřejného subjektivního práva jednotlivce - pro Nejvyšší správní soud též nezbytné vyslovit právní názor k určitému typu případů či právních otázek. To prakticky znamená, že přesah vlastních zájmů stěžovatele je dán jen v případě rozpoznatelného dopadu řešené právní otázky nad rámec konkrétního případu. Primárním úkolem Nejvyššího správního soudu v tomto řízení je proto nejen ochrana individuálních veřejných subjektivních práv, nýbrž také výklad právního řádu a sjednocování rozhodovací činnosti krajských soudů.*“ Vzhledem k tomu, že podstata právní normy se nezměnila, je tento judikát použitelný i po novele výše citovaného ustanovení s. ř. s. provedené zákonem č. 77/2021 Sb.

[7] Po zhodnocení výše uvedených skutečností dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že podmínky přijatelnosti kasační stížnosti nejsou splněny. Stěžovatel především namítal, že je v případě žalobce posoudit individuální okolnosti případu. Námitka upozorňující na individuální okolnosti případu nemůže svou povahou přesahovat vlastní zájmy stěžovatele ani zakládat přijatelnost kasační stížnosti, neboť nepřesahuje rámec konkrétního případu.

[8] Ohledně námitky stěžovatele týkající se povinnosti posoudit důvody, pro které byla žalobci v minulosti udělena doplňková ochrana, odkazuje Nejvyšší správní soud na svůj rozsudek ze dne 12. 5. 2021, č. j. 6 Azs 268/2020 - 50, v němž uvedl, že „[p]*řestože byl stěžovateli azyl odňat (na podkladě domněnky, že stěžovatel dobrovolně pobývá ve státě původu), nelze odhlížet od skutečnosti, že stěžovateli byl azyl již jednou udělen a z jakých důvodů k tomu došlo. Při posouzení (opakované) žádosti o mezinárodní ochranu nelze přehlížet azylovou ‚historii‘ žadatele, zvláště jedná-li se o bývalého azylanta, tedy osobu, která již jednou naplnila podmínky pro udělení této formy mezinárodní ochrany.*“ Tyto závěry jsou plně aplikovatelné i na případ, kdy cizinec pobýval na území na základě udělené doplňkové ochrany a později žádá o opětovné udělení mezinárodní ochrany. Skutečnosti zjištěné v předchozích řízeních musí být aplikovány, jak v neprospěch cizince, tak i v jeho prospěch. Ačkoliv stěžovatel ve svém rozhodnutí v případě posouzení udělení mezinárodní ochrany ve formě azylu tvrdil, že ani v prvním řízení o žádosti o udělení mezinárodní ochrany nebyly naplněny důvody pro jeho udělení, úvahy obdobného charakteru v případě posouzení možnosti udělit mezinárodní ochranu ve formě doplňkové ochrany již neprovedl.

[9] Podle závěrů uvedených v rozsudku Nejvyššího správního soudu citovaného v předchozím odstavci nehraje roli ani ta skutečnost, že od udělení předchozí mezinárodní ochrany uplynula poměrně dlouhá doba. Časový odstup nemůže být sám o sobě zárukou, že důvody, pro které byla udělena mezinárodní ochrana, nejsou i nadále relevantní, a to zvláště za situace (jako je tomu i v posuzované věci), kdy ke změně vládnoucího nedemokratického režimu vůbec nedošlo (viz následující odstavec).

[10] Na tomto místě je nutné rovněž zmínit, že Nejvyšší správní soud se ve své rozhodovací praxi (srov. rozsudky ze dne 7. 4. 2021, č. j. 7 Azs 248/2020 - 27, ze dne

27. 5. 2021, č. j. 8 Azs 254/2020 - 80, a již zmíněný rozsudek č. j. 6 Azs 268/2020 - 50) opakovaně zabýval bezpečnostní situací na území Běloruské republiky, a to dokonce v případech, kdy stěžovatel při svém rozhodování vycházel ze zcela totožných podkladových informací, jako je případ stěžovatele, tj. (1) Informace Jamestown Foundation/Euroasia Daily Monitor ze dne 18. 1. 2018; (2) Zpráva Ministerstva zahraničních věcí USA o dodržování lidských práv v roce 2018 ze dne 13. 3. 2019; (3) Informace OAMP - Bezpečnostní a politická situace v zemi ze dne 14. 6. 2019; (4) Informace MZV ČR č. j. 113939-6/2019-LPTP, ze dne 6. 6. 2019. Nejvyšší správní soud při posouzení ochrany lidských práv na území Běloruské republiky na základě takto shromážděných podkladů konkrétně v rozsudku č. j. 7 Azs 248/2020 - 27 dospěl k závěru, že „[p]*ři porovnání obsahu zpráv o zemi původu, z nichž žalovaný vycházel při udělení doplňkové ochrany stěžovatelce a výše citovaných aktuálních zpráv lze konstatovat, že závěry žalovaného o podstatném zlepšení bezpečnostních poměrů jsou v rozporu se správním spisem a rovněž jsou částečně nepřezkoumatelné. Nejvyšší správní soud žádné zásadní změny v oblasti lidských práv z obsahu správního spisu nerozpoznal. Z informací shromážděných ve správním spisu a shrnutých výše naopak vyplývá, že situace v Bělorusku se nijak zásadně nezměnila. Nejvyššímu správnímu soudu tak není jasné, na jakých skutkových a právních závěrech stojí závěr žalovaného o neexistenci vážné újmy.*“ Na podkladě ve spise shromážděných informací o zemi původu nelze dospět k závěru, že by se situace v Běloruské republice ve vztahu k oponentům vládnoucího režimu, resp. v oblasti lidských práv, nějakým podstatným způsobem změnila, resp. zlepšila.

[11] Ze zpráv o zemi původu, které jsou součástí správního spisu, nevyplývá, že by se porušování lidských práv ze strany bezpečnostních složek omezovalo pouze na politické a občanské aktivisty či představitele opozice, tj. že by se stěžovatel stal s ohledem na svůj profil (dřívější podpora protivládních aktivistů) nezájmovou osobou, které již obdobné zacházení nehrozí. Pokud tedy v této souvislosti krajský soud použil termín „znevýhodňování“ namísto termínu „pronásledování“, není posouzení této okolnosti pro věc (a pro určení přijatelnosti kasační stížnosti) podstatné.

[12] Ohledně možnosti postihu bývalých žadatelů o mezinárodní ochranu, kteří jsou státní příslušníky Běloruské republiky se Nejvyšší správní soud již vyjádřil v rozsudku ze dne 14. 6. 2012, č. j. 6 Azs 4/2012 - 67. Kasační soud v tomto rozsudku uvedl, že „*není podle dosavadní judikatury zdejšího soudu, která průběžně vychází z dostupných zpráv o Bělorusku, přiměřeně pravděpodobné, že by neúspěšní žadatelé o azyl v zahraničí byli po návratu nějakým způsobem postihováni podle zákona č. 71-3 ze dne 15. 12. 2005 a čl. 369-1 běloruského trestního zákoníku (zavedení trestného činu diskreditace republiky, tj. poskytnutí vědomě lživých údajů o politickém, ekonomickém, sociálním, vojenském nebo mezinárodním postavení Běloruské republiky, cizímu státu, zahraniční nebo mezinárodní organizaci). Tato judikatura však připouští výjimky, a to právě v případech, kdy se jedná o osoby, které by mohly být pro režim nějakým způsobem ‚zajímavými‘ (srov. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 3. 9. 2009, sp. zn. 7 Azs 57/2009), tedy např. kdy jsou policejní orgány informovány o skutečnosti, že stěžovatel požádal v České republice o mezinárodní ochranu, kdy se po stěžovateli vyptávají lidé v civilním oblečení, rodičům vyhrožují a sledují je (rozsudek ze dne 4. 11. 2009, č. j. 2 Azs 42/2008 - 125).*“ K námitce, že stěžovatel neprokázal, že běloruské orgány jsou obeznámeny s jeho žádostí o mezinárodní ochranu, může kasační soud pouze odkázat na svůj rozsudek ze dne 21. 12. 2005, č. j. 6 Azs 235/2004 - 57, v němž dospěl k následujícímu závěru: „*Není povinností žadatele o azyl, aby pronásledování své osoby*

prokazoval jinými důkazními prostředky než vlastní věrohodnou výpovědí. Je naopak povinností správního orgánu, aby v pochybnostech shromáždil všechny dostupné důkazy, které věrohodnost výpovědí žadatele o azyl vyvracejí či zpochybňují.“

[13] Stěžovatel tvrdí, že je nerealizovatelný požadavek krajského soudu, aby zjistil, zda běloruské orgány evidují žádosti o mezinárodní ochranu svých občanů. Nijak však neprokázal, že by se o zjištění této informace alespoň určitým způsobem pokusil. Lze jen odkázat na Informaci MZV ČR č. j. 113939-6/2019-LPTP, ze dne 6. 6. 2019, která je součástí správního spisu a v níž se Ministerstvo zahraničních věcí již okrajově vyjadřovalo k postavení neúspěšných žadatelů o mezinárodní ochranu v Běloruské republice. Není tak zřejmé, proč by se jej stěžovatel nemohl pokusit doptat na další informace.

[14] Pro posouzení přijatelnosti není ani rozhodné, že se žalobce neúčastnil demonstrací uskutečněných v Běloruské republice v roce 2020. Krajský soud totiž pouze přihlédl v souladu s čl. 46 odst. 3 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/32/EU ze dne 26. června 2013, o společných řízeních pro přiznávání a odnímání statusu mezinárodní ochrany, k aktuální situaci v Běloruské republice. Pokud by krajský soud odmítl zohlednit nové skutečnosti (pro danou věc relevantní), byl by jeho postup vadný.

[15] Nejvyšší správní soud tak uzavírá, že okolnosti projednávané věci nesvědčí ani žádným jiným důvodům přijatelnosti kasační stížnosti. Svojí povahou se jedná o standardní, ničím nevybočující věc a závěry krajského soudu jsou v souladu se zjištěným skutkovým stavem. Nejvyšší správní soud tak nenalezl nic, co by vyžadovalo jeho zásah v rámci řízení o mimořádném opravném prostředku, proto kasační stížnost podle výše citovaného § 104a odst. 1 s. ř. s. jako nepřijatelnou odmítl.

[16] Kasační stížnost byla odmítnuta, Nejvyšší správní soud proto rozhodl tak, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení (§ 60 odst. 3 s. ř. s ve spojení s § 120 s. ř. s.). V případě odmítnutí návrhu pro nepřijatelnost judikatura Nejvyššího správního soudu (srov. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 6. 2021, č. j. 9 As 83/2021 - 28) dovodila, že je možné nad rámec pravidla uvedeného v citovaném ustanovení rozhodnout o nákladech řízení i s přihlédnutím k úspěchu ve věci podle § 60 odst. 1 s. ř. s., neboť posuzování otázky přijatelnosti lze považovat za tzv. kvazimeritorní přezkum. Žádné okolnosti hodné zvláštního zřetele, jež by odůvodnily aplikaci citovaného judikátu, však Nejvyšší správní soud v projednávané věci neshledal.

P o u č e n í : Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3 s. ř. s.).

V Brně dne 23. srpna 2023

JUDr. Jaroslav Vlašín
předseda senátu